

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga, LV 1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, E-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr. 2012-131-18D Rīgā

2013. gada 4. februārī

Nr.6-6/11

[personai A]
[pasta adrese]

Kārsavas novada pašvaldībai
Vienības ielā 53, Kārsavā,
Kārsavas nov., LV-5717

Par ūdensapgādes pakalpojuma nesniegšanu

Tiesībsarga birojā, pamatojoties uz [personas A] iesniegumu, apstākļu noskaidrošanai ierosināta pārbaudes lieta saistībā ar ūdensapgādes pakalpojuma nesniegšanu.

Iesniedzēja norāda, ka 2010.gada septembrī bez brīdinājuma un paskaidrojuma viņas dzīvoklī [adrese], Kārsavā, Kārsavas novadā atslēgta ūdens piegāde. Iesniedzēja problēmas risināšanai vērsusies gan pie mājas apsaimniekotāja SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS”, gan pašvaldībā, taču ūdens piegāde nav atjaunota līdz šim brīdim. Vienlaikus SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” par saviem pakalpojumiem, kuros pēc [personas A] minētā ietilpstot arī ūdens piegāde viņas dzīvoklī, pieprasot maksu pilnā apmērā. Kā [persona A] vēlāk noskaidrojusi, ūdens piegāde viņai tikusi atslēgta parāda dēļ. Taču iesniedzējai nav izdevies noskaidrot, par ko, kam un kādā apmērā parāds bijis. [Personai A] mutiski paskaidrots, ka parādu par ūdens piegādi šobrīd viņai neesot.

Jau ierosinot pārbaudes lietu, tiesībsargs [personu A] informēja, ka viņas attiecības ar SIA „Kārsavas namsaimnieks” ir civiltiesiska rakstura un tiesībsargs tās nevar risināt. Atbilstoši Tiesībsarga likuma 11.panta 1., 3.un 4.punktā noteiktajam tiesībsarga funkcijās ietilpst privātpersonas cilvēktiesību aizsardzības veicināšana, labas pārvaldības principa ievērošanas valsts pārvaldē izvērtēšana un veicināšana, kā arī trūkumu atklāšana tiesību aktos, to piemērošanā un šo trūkumu novēršanas veicināšana jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu. Līdz ar to tiesībsargs pārbaudes lietā vērtē pašvaldības rīcību saistībā ar ūdensapgādes pakalpojuma [personai A] nesniegšanu.

Pārbaudes lietas ietvaros veikta sarakste ar Kārsavas novada pašvaldību.

Izskatījis pārbaudes lietā esošo informāciju kopsakarā, tiesībsargs konstatē turpmāk norādīto.

[1] Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 1.apakšpunktā norādīts, ka pašvaldības autonomā funkcija ir organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, tajā skaitā ūdensapgādi, neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds. Savukārt Ministru kabineta 2001.gada 3.jūlija noteikumos Nr.298 „Kārtība, kādā pārtraucama sabiedrisko pakalpojumu sniegšana” (turpmāk – MK noteikumi Nr.298) noteikta kārtība, kādā sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs var pārtraukt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu tiem lietotājiem, kuri nav samaksājuši par saņemtajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem vai nav izpildījuši citas saistības pret sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju. MK noteikumu Nr.298 26. un 27.punktā noteikts, ka sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs var pārtraukt sniegt ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus, par to rakstiski brīdinot lietotāju 10 dienas iepriekš, šādos gadījumos:

- 1) lietotājs ar savu darbību vai bezdarbību traucē vai kavē pakalpojuma sniedzēja darbiniekam piekļūt pie ūdensvada vai kanalizācijas ierīcēm, kā arī kontrolierīcēm (piemēram, ūdens skaitītāja);
- 2) lietotājs nesniedz ūdens patēriņa uzskaiti nepieciešamās ziņas;
- 3) lietotājs ir bojājis vai patvaļīgi regulējis kontrolierīces;
- 4) lietotājs neievēro noteikto ūdens lietošanas un notekūdeņu novadīšanas režīmu;
- 5) lietotājs patvaļīgi pievienojis jaunas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, kā arī ierīkojis nesaskaņotu pieslēgumu, kas neatbilst hidrauliskajiem vai citiem tehniskajiem parametriem.

Ja lietotājs par saņemtajiem pakalpojumiem nemaksā līgumā noteiktajā termiņā, pakalpojumu sniedzējs ir tiesīgs pārtraukt sniegt ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus, par to rakstiski brīdinot lietotāju 30 dienas iepriekš. Atkārtoti lietotājs tiek rakstiski brīdināts trīs darbdienu pirms pakalpojuma pārtraukšanas.

Tāpat MK noteikumu Nr.298 29.punktā noteikts – ja lietotājs — fiziskā persona — nemaksā par dzīvojamās telpās saņemtajiem pakalpojumiem, pakalpojuma sniedzējs var samazināt sniegtā pakalpojuma apjomu līdz Pasaules veselības organizācijas noteiktajām minimālajām sanitārajām normām — 25 litri ūdens uz vienu personu diennaktī, par to sastādot attiecīgu aktu. Pakalpojuma sniegšana samazinātā apjomā neatbrīvo lietotāju no pienākuma samaksāt par patērēto ūdeni.

[2] Kārsavas novada pašvaldība tiesībsargam norāda, ka likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 1.apakšpunktā norādīto autonomo funkciju organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, tajā skaitā ūdensapgādi, neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds, tā ir izpildījusi, nodibinot SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS”, kura pamatdarbība ir komunālo pakalpojumu (ūdensapgāde, kanalizācija, siltumapgāde, notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) sniegšana.

Attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu Kārsavas novada pašvaldība, atsaucoties uz tās rīcībā esošo informāciju un SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” valdes locekļa [...] paskaidrojumu, tiesībsargam norāda, ka SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” nav veikusi nekādas darbības ūdens piegādes pārtraukšanā [personai A], kaut arī viņai bija uzkrāts liels parāds un šāda iespēja, ievērojot normatīvo aktu prasības, tikusi apsvērta. Kārsavas novada pašvaldība norāda, ka ūdensapgādi [personas A] dzīvoklim pārtraukusi viņas kaimiņiene [persona B],

atvienojot ūdensvada caurules, jo [personas A] dzīvoklī divas reizes noplūda ūdens, nodarot [personai B] zaudējumus. Pašvaldība norāda, ka ūdensvada demontāžai netika lūgta un nebija dota pašvaldības būvvaldes atļauja. Tāpat pašvaldība tiesībsargam norāda, ka SIA „KĀRSĀVAS NAMSAIMNIEKS” darbiniekiem nav iespēju iekļūt [personas B] dzīvoklī, lai ierīkotu ūdensvada pagarinājumu uz [personas A] dzīvokli, jo [personas B] ģimene atrodas Dānijā un dzīvoklī neviens nedzīvo. Tāpat pašvaldības vadība nevarot administratīvā kārtībā ar lēmumu uzdot dzīvojamās mājas kopīpašniekiem atļaut izmantot savu kopīpašuma daļu – dzīvokli, lai veiktu ūdensvada ierīkošanu vai atjaunošanu dzīvoklī.

[3] Tiesībsargs norāda, ka Kārsavas novada pašvaldības sniegtais skaidrojums nesaskan ar lietā esošajiem citiem dokumentiem.

Tā, piemēram, pārbaudes lietā ir Kārsavas novada pašvaldības 2011.gada 7.marta vēstules [personai A] Nr.3-13.2.1/272 „Par iesniegumu” kopija, kurā pašvaldība norāda tieši pretējo. Tajā, atsaucoties uz SIA „KĀRSĀVAS NAMSAIMNIEKS” valdes locekļa [...] skaidrojumu, pašvaldība nepārprotami norāda, ka aukstais ūdens [personai A] ticis atslēgts tādēļ, ka vairāk nekā trīs mēnešus par šo pakalpojumu nav ticis maksāts, un likums šādu rīcību pakalpojuma sniedzējam atļaujot. Norādīts, ka uzņēmumam tādējādi tiek nodarīti zaudējumi. Tāpat norādīts, ka ūdens piegāde [personai A] tikšot atjaunota pēc parāda par ūdens piegādi segšanas. Minēto vēstuli parakstījusi novada pašvaldības domes priekšsēdētāja [..].

Tāpat pārbaudes lietā ir Kārsavas novada domes 2011.gada 11.novembra vēstules [personai A] Nr.3-13.2.1/824 „Par ūdensvada ierīkošanu dzīvoklī” kopija, kurā arī tiek norādīts, ka ūdens piegāde [personas A] dzīvoklim 2010.gadā tikusi pārtraukta, jo bija izveidojies parāds. Ūdensvada caurules tikušas nogrieztas, un pašlaik to neesot. Vēstulē norādīts uz MK noteikumiem Nr.298, kas pieļaujot ūdensapgādes pakalpojuma pārtraukumu gan par tā lietošanas pārkāpumiem, gan par parādiem. Pašvaldība [personu A] aicinājusi domstarpības minētajā jautājumā ar pakalpojuma sniedzēju risināt tiesā. Minēto vēstuli parakstījuši – novada pašvaldības domes priekšsēdētāja vietnieks [...], novada pašvaldības izpilddirektors [...], būvvaldes vadītāja vietniece [...] un SIA „KĀRSĀVAS NAMSAIMNIEKS” meistars [..].

[4] Ņemot vērā Kārsavas novada pašvaldības nekonsekventās atbildes, tiesībsargs nevar paļauties, ka pašvaldības sniegtā atbilde tiesībsargam ir patiesa un ka tajā sniegtajam skaidrojumam var uzticēties. Turklāt, ja pašvaldības sniegtā informācija tiesībsargam būtu patiesa, nav saprotams, kā gan pašvaldība būtu ieguvusi ziņas par to, ka un tieši kādā veidā ūdens padevi [personai A] pārtraukusi viņas kaimiņiene [persona B], ņemot vērā, ka pašvaldība vienlaikus norāda, ka [persona B] nav lūgusi pašvaldībai atļauju ūdens vadu demontēt un ka SIA „KĀRSĀVAS NAMSAIMNIEKS” darbiniekiem vispār nav iespēju iekļūt [personas B] dzīvoklī. Līdz ar to tiesībsargam ir pamatotas šaubas, ka minētās darbības būtu veiktas bez pašvaldības vai tās pilnvarotā uzņēmuma ziņas.

[5] Arī attiecībā uz it kā [personas B] veikto ūdensvada demontāciju norādāms, ka Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi” (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 3.2.²nodaļā norādīta iekšējo inženiertīklu izbūves, rekonstrukcijas vai renovācijas (turpmāk – inženiertīklu izbūve) kārtība. Līdz 2011.gada 28.maijam, kas attiecas arī uz pārbaudes lietā skatāmo situāciju, inženiertīklu izbūves ierosinātajam bija jāvienojas ar projektētāju par tehniskās shēmas izstrādi, kura jāsaparņo ar inženiertīklu izbūves ierosinātāju, attiecīgo

inženierkomunikāciju īpašnieku un, ja nepieciešams, ar citiem inženiertīklu turētājiem un trešajām personām, kuru īpašuma tiesības tiek skartas. Izstrādāto tehnisko shēmu inženiertīklu izbūves ierosinātajam bija jāiesniedz būvvaldē, kurai 10 darbdienu laikā bija tas jāizskata un jāpieņem lēmums par plānotās izbūves saskaņošanu vai jāsniedz pamatots rakstisks atteikums. Pēc 2011.gada 28.maija iekšējo inženiertīklu izbūves kārtība ir mazliet atvieglota. Taču joprojām iekšējo inženiertīklu izbūvei ir jāizstrādā tehniskā shēma, kas jāaskaņo ar inženiertīklu izbūves ierosinātāju, ēkas apsaimniekotāju, attiecīgo inženierkomunikāciju īpašnieku un ar citiem inženiertīklu turētājiem un trešajām personām, kuru īpašuma tiesības tiek skartas. Kā tiesībsargam norādījusi Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, gan pirms, gan pēc 2011.gada 28.maija vietējās pašvaldības kompetencē ir iekšējo inženiertīklu izbūves vispārējā kontrole atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 14.punktam un Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktam. Gadījumos, kad bez tehniskā projekta vai tehniskās shēmas tiek izbūvēti, rekonstruēti vai renovēti iekšējie inženiertīkli, būvinspektoram ir pamats administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 152.pantam. Savukārt iekšējo inženiertīklu pārbūve, kas veikta, neievērojot Vispārīgo būvnoteikumu prasības, ir uzskatāma par patvaļīgu būvniecību un tās radītās sekas novēršamas Būvniecības likuma 30.pantā noteiktajā kārtībā.

[6] Tiesībsargs norāda, ka Kārsavas novada pašvaldības pienākums ir nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu un patvaļīgas būvniecības gadījumā nodrošināt šādas būvniecības radīto seku novēršanu. Viens no normatīvajos aktos paredzētajiem risinājumiem ir – pašvaldības tiesības ar lēmumu uzdot nelikumīgo darbību veicējai atjaunot objektā iepriekšējo stāvokli. Gadījumā, ja šī persona neveic pašvaldības lēmumā par būvniecības radīto seku novēršanu norādītos pasākumus, pašvaldība ir tiesīga šos darbus veikt pati, no atbildīgās personas piedzenot visus ar būvniecības radīto seku novēršanu saistītos izdevumus.

Savukārt attiecībā uz ūdens padeves nodrošināšanu tiesībsargs norāda, ka pašvaldības pienākums organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus nebeidzas ar lēmuma pieņemšanu – uzdot šo funkciju veikt SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” –, bet tās pienākums ir arī sekot, vai pilnvarotais uzņēmums tam uzliktos pienākumus pienācīgi pilda. Nav pieļaujama ūdensapgādes pilnīga pārtraukšana, nebrīdinot [personu A] MK noteikumu Nr.298 norādītajā kārtībā, kā arī nenodrošinot [personai A] turpmāku ūdensapgādes pakalpojumu Pasaules veselības organizācijas noteikto minimālo sanitāro normu (25 litri ūdens uz vienu personu diennaktī) apmērā.

[7] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā daļa noteic, ka valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses. Pārbaudes lietā konstatētais norāda uz labas pārvaldības trūkumu Kārsavas novada pašvaldībā.

Pārbaudes lietā konstatētais skar arī cilvēktiesību ievērošanu. Tiesības uz mājokli nozīmē tiesības dzīvot drošībā, mierā un cieņā. Starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos ir noteikts šo tiesību minimālais standarts, kas valstij ir jānodrošina tai pieejamo resursu ietvaros. Tiesības uz mājokli nevar tulkot sašaurināti, ar tām saprotot tikai tiesības uz „jumtu virs galvas”. Tās ietver sevī vairākus aspektus, kas valstij ir

jāņem vērā. Saskaņā ar ANO Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām Vispārējiem komentāriem Nr.4, tiesību uz mājokli minimālo standartu cita starpā veido arī pakalpojumu pieejamība – piemēram, stabila pieeja ūdensapgādes sistēmām. Valsts (un pašvaldības) pienākums ir arī atturēties no tādām darbībām, kas ierobežo iespējas katrai personai pašai rūpēties par savas veselības aizsardzību. Pārbaudes lietā konstatētā prettiesiskā ūdensapgādes pakalpojuma pārtraukšana un turpmāka šī pakalpojuma nenodrošināšana minimālo sanitāro normu apmērā aizskar [personas A] tiesības uz mājokli un uz veselību.

[8] Tiesībsargs aicina pašvaldību nekavējoties organizēt normatīvajos aktos noteiktā minimālā ūdensapgādes pakalpojuma nodrošināšanu [personai A], kā arī uzlabot komunālo pakalpojumu sniegšanas tiesiskumu iedzīvotājiem.

Tāpat tiesībsargs aicina pašvaldību nekavējoties veikt pasākumus, lai nodrošinātu patvaļīgās būvniecības rezultātā radīto seku novēršanu, kā arī turpmāk pievērst uzmanību savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšanai.

Tiesībsargs informē, ka saskaņā ar Tiesībsarga likuma 25.panta pirmajā, otrajā, trešajā un ceturtajā daļā norādīto **pārbaudes lieta tiek pabeigta, nosakot tai rekomendāciju ievērošanas pārbaudi sešu mēnešu laikā pēc šī atzinuma sniegšanas**. Ja Kārsavas novada pašvaldība neveiks nekādas darbības konstatēto pārkāpumu novēršanā, tiesībsargs lems par tālāko rīcību jautājuma risināšanā, tajā skaitā piesaistot citas valsts pārvaldes iestādes.

Pārbaudes lietas izskatīšana Tiesībsarga birojā neaptur normatīvā akta, tiesas nolēmuma, administratīvā vai cita individuāla tiesību akta darbību, neaptur likumā noteikto procesuālo termiņu skaitījumu, kā arī neietekmē [personas A] tiesības šī jautājuma risināšanai vērsties citās iestādēs un tiesā. Pārbaudes lietas rezultātā tiesībsarga sniegtajam atzinumam ir ieteikuma raksturs.

Tiesībsargs atsevišķi [personai A] norāda, ka likuma „Par grāmatvedību” 7.panta pirmajā daļā norādīts minimālais rekvizītu un informācijas par saimniecisko darījumu apmērs, kas iekļaujams attaisnojuma dokumentā (rēķinā). Minētajā tiesību normā norādīts, ka rēķinā cita starpā iekļaujams arī saimnieciskā darījuma apraksts, pamatojums un mērītāji (daudzumi, summas), bet tiesību aktos noteiktajos gadījumos — arī cita informācija par saimniecisko darījumu. Kā liecina pārbaudes lietā esošie SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” [personai A] izrakstītie apsaimniekošanas un komunālo maksājumu rēķini, tajos ir norādīta tikai apsaimniekošanas maksa, kas arī veido kopējo maksājumu. Maksa par komunālajiem pakalpojumiem (piemēram, ūdensapgādi), kas veido atsevišķi izdalāmu sadaļu maksājumā, rēķinā nav norādīta, lai gan [personas A] un SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” 2008.gada 2.janvārī noslēgtā Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumā Nr.102 (tā redakcijā pēc 2008.gada 28.februāra) norādīts, ka maksa par komunālo pakalpojumu – ūdens piegādi – maksājama vienlaikus ar dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas maksu. No minētajiem rēķiniem neizriet, ka SIA „KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” būtu pieprasījis [personai A] veikt komunālos maksājumus kādā konkrētā apmērā. Līdz ar to faktiski no minētajiem rēķiniem nav iespējams konstatēt komunālo maksājumu parāda esamību. Vienlaikus tiesībsargs norāda, ka normatīvie akti paredz dzīvokļa īpašnieka tiesības no dzīvojamās mājas apsaimniekotāja pieprasīt un saņemt pilnīgu un detalizētu ar veicamajiem maksājumiem saistītu informāciju.

Ar cieņu,
tiesībsargs

J.Jansons

Dambe 67686768